

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Національного
університету «Чернігівська політехніка»
31 серпня 2020 р. протокол № 6

Введено в дію наказом ректора
від 31 серпня 2020 р. № 26

ПОЛОЖЕННЯ
про академічну мобільність учасників освітнього процесу
Національного університету «Чернігівська політехніка»

*(зі змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради від 22.02.2021, протокол №2, та наказом ректора № 30 від 22.02.2021;
внесеними згідно із рішенням Вченої ради від 29.03.2021, протокол №3, та наказом ректора №60 від 29.03.2021;
внесеними згідно із рішенням Вченої ради від 27.03.2023, протокол №4, та наказом ректора №45/ВС від 27.03.2023;
зі змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради від 25.09.2023, протокол №11, та наказом ректора №155/ВС від 25.09.2023)*

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу (далі – «Положення») Національного університету «Чернігівська політехніка» (далі – «Університет») розроблено з метою встановлення єдиного порядку організації програм академічної мобільності для учасників освітнього процесу закладів вищої освіти України на території України чи поза її межами.

1.2. Це Положення розроблено відповідно до Закону України „Про вищу освіту”; Закону України „Про освіту”; Постанови Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 411 «Питання навчання студентів та стажування (наукового стажування) аспірантів, ад’юнктів і докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном»; «Примірного положення про академічну мобільність студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом МОНУ № 635 від 29.05.2013р.; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579.

1.3. Цілі, завдання та загальні правила забезпечення та реалізації академічної мобільності відповідають основним принципам Болонської декларації.

1.4. Учасники освітнього процесу та заклади вищої освіти, що беруть участь у академічній мобільності, надалі іменуються учасниками академічної мобільності.

1.5. Академічна мобільність здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проєктів, договорів про співробітництво між іноземним або вітчизняним закладом вищої освіти та Університетом (далі – «ЗВО-партнери»), за узгодженими та затвердженими в установленому порядку індивідуальними навчальними планами здобувачів вищої освіти та програмами навчальних дисциплін, а також може бути реалізоване учасником освітнього процесу Університету з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією Університету на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.

1.6. Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність тощо в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами (далі – ЗВО-партнери).

1.7. Кредитна академічна мобільність – навчання у ЗВО-партнері для отримання кредитів ЄКТС, що будуть визнані у закладі вищої освіти України, де постійно навчається здобувач вищої освіти без присудження ступеня вищої освіти ЗВО-партнера. При цьому загальна тривалість навчання не збільшується.

1.8. Ступенева академічна мобільність – навчання у ЗВО-партнері, що передбачає отримання документа про вищу освіту (наукові ступені) за відповідними ступенями ЗВО-партнера.

1.9. За місцем реалізації права на академічну мобільність вона поділяється на:

– внутрішню академічну мобільність – навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень тощо учасників освітнього Університету у ЗВО-партнерах України;

– міжнародну академічну мобільність – навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень тощо учасників освітнього процесу Університету у ЗВО-партнерах поза межами України;

– віртуальна академічна мобільність – академічна мобільність, яка реалізується учасниками освітнього процесу за допомогою технологій дистанційного навчання, на основі відповідних між-інституційних угод з закордонними партнерами та ЗВО України, а також в рамках масових онлайн курсів та спільних міжнародних онлайн курсів;

– внутрішньоуніверситетська академічна мобільність - академічна мобільність, яка реалізується учасниками освітнього процесу в рамках Університету, шляхом направлення на один семестр на навчання за іншою освітньої програмою.

(пункт 1.9 Положення доповнено четвертим та п'ятим абзацами згідно із рішенням Вченої ради від 22.02.2021, протокол №2, та наказом ректора № 30 від 22.02.2021)

Основними видами академічної мобільності є:

– ступенева мобільність — навчання у закладі вищої освіти, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документом (документами) про вищу освіту або про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше закладів вищої освіти;

– кредитна мобільність — навчання у закладі вищої освіти, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та/або відповідних компетентностей, результатів навчання (без здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи), що будуть визнані у закладі вищої освіти постійного місця навчання вітчизняного чи іноземного учасника освітнього процесу. При цьому загальний період навчання для таких учасників за програмами кредитної мобільності залишається незмінним;

– групова академічна мобільність – навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень групою учасників освітнього процесу у ЗВО-партнерах, організовані Університетом з метою реалізації освітніх, академічних та дослідницьких програм тощо;

– індивідуальна академічна мобільність – навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень в індивідуальному порядку учасників освітнього процесу у ЗВО-партнерах з метою реалізації індивідуальних освітніх, академічних та дослідницьких програм тощо;

– ініціативна академічна мобільність – навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень учасників освітнього процесу з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією Університету, з метою реалізації індивідуальних освітніх, академічних та дослідницьких програм, у межах вітчизняних і зарубіжних державних програм та проєктів тощо.

1.10. Умови навчання і перебування учасників освітнього процесу щодо академічної мобільності та інші питання визначаються двосторонніми або багатосторонніми угодами між ЗВО-партнерами.

2. ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

2.1. Основними цілями академічної мобільності є:

- підвищення якості вищої освіти;
- підвищення ефективності наукових досліджень;
- підвищення конкурентоздатності випускників Університету на українському та міжнародному ринках освітніх послуг та праці;
- збагачення індивідуального досвіду здобувачів вищої освіти щодо інших моделей створення та поширення знань;
- залучення світового інтелектуального потенціалу до освітнього процесу в Університеті на основі двосторонніх та багатосторонніх угод між ЗВО-партнерами;
- встановлення внутрішніх та зовнішніх інтеграційних зв'язків;
- гармонізація освітніх стандартів ЗВО-партнерів.

2.2. Основними завданнями академічної мобільності здобувачів вищої освіти Університету є :

- підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти, проведення досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми методами дослідження, набуття досвіду проведення науково-дослідної роботи та впровадження її результатів;
- набуття професійного досвіду під час проходження навчальних та виробничих практик;
- можливість одночасного отримання здобувачем вищої освіти двох документів про вищу освіту з додатками встановленого у ЗВО-партнерах зразка та інформацією про систему оцінювання в них навчальних здобутків здобувачів вищої освіти;
- підвищення рівня володіння іноземними мовами;
- посилення інтеграції освіти і науки, розвиток подальших наукових досліджень;
- підтримка соціальних, економічних, культурних, політичних взаємовідносин та зв'язків з іншими країнами.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

3.1. Право на участь у програмах академічної мобільності мають здобувачі вищої освіти, які навчаються за освітніми рівнями молодшого бакалавра та бакалавра (починаючи з другого курсу), спеціаліста, магістра, особи, які здобувають наукові ступені доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук, науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники.

3.2. Відповідно до домовленостей між учасниками академічної мобільності:

- здійснюється відбір учасників освітнього процесу для участі в програмах академічної мобільності;
- регламентується перелік необхідних документів для участі в програмі академічної мобільності та процедура їх подання;

- визначаються етапи, тривалість та зміст навчання, стажування або проходження практики тощо у ЗВО-партнерах.

3.3. За здобувачами вищої освіти на період навчання в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) — партнері на території України чи поза її межами зберігаються відповідно до укладеного договору про академічну мобільність місце навчання та виплата стипендії згідно із законодавством протягом навчання, стажування чи провадження наукової діяльності в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) — партнері на території України чи поза її межами, якщо стипендія не передбачена умовами академічної мобільності. Особи, які навчаються за рахунок фізичних (юридичних) осіб, продовжують сплачувати за навчання якщо відповідна оплата не передбачена в університеті-партнері за програмою академічної мобільності.

Особи, що уклали договори про навчання за програмою академічної мобільності, не відраховуються із складу здобувачів вищої освіти на період реалізації права на академічну мобільність та обліковуються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

(пункт 3.3 Положення зі змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради від 27.03.2023, протокол №4, та наказом ректора № 45/ВС від 27.03.2023)

3.4 Здобувач вищої освіти, крім вивчення у вищому навчальному закладі — партнері обов'язкових навчальних дисциплін, має право самостійного вибору додаткових навчальних дисциплін за погодженням з закладом вищої освіти, що направив його на навчання.

3.5. Відбір здобувачів вищої освіти для участі в програмах академічної мобільності здійснюється конкурсною комісією Університету, яка створюється наказом ректора, з урахуванням рейтингу успішності, участі у науковій роботі та знання іноземної мови.

Конкурсну комісію очолює ректор Університету. До складу комісії входять директори навчально-наукових інститутів, декани факультетів, голова ради молодих вчених, голова наукового товариства здобувачів вищої освіти та аспірантів, голова студентської ради та голова студпрофкому.

У разі участі здобувача вищої освіти у віртуальній або внутрішньоуніверситетській академічній мобільності, процедура відбору не є обов'язковою. Для участі у даних програмах, після оприлюднення відповідного оголошення, здобувач вищої освіти має звернутися до деканату/дирекції (у разі міжнародної мобільності – до відділу міжнародних зв'язків) із заявою у довільній формі на ім'я ректора Університету. Після розгляду та погодження заяви деканат/дирекція (відділ міжнародних зв'язків) готує відповідний проєкт наказу ректора Університету про направлення здобувача вищої освіти на навчання за програмою віртуальній або внутрішньоуніверситетській академічній мобільності.

(пункт 3.5 Положення доповнено третім абзацом згідно із рішенням Вченої ради від 22.02.2021, протокол №2, та наказом ректора № 30 від 22.02.2021)

3.6. У випадку, якщо здобувач вищої освіти бере участь у міжнародній програмі академічної мобільності, конкурсний відбір здійснюється організацією, яка надає здобувачу вищої освіти грант на умовах і за критеріями, визначеними в установчих документах конкурсу.

3.7. Перелік необхідних документів для участі в програмі академічної мобільності здобувачів вищої освіти ЗВО-партнерів та процедура їх подання регламентується угодами між ЗВО-партнерами.

3.8. Етапи, тривалість та зміст навчання у ЗВО-партнерах визначаються навчальними планами та графіками навчального процесу, затвердженими у ЗВО-партнерах. Узгоджені навчальні плани та графіки навчального процесу затверджуються керівниками ЗВО-партнерів.

При формуванні індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти враховується фактичне виконання здобувачем вищої освіти індивідуальних навчальних планів поточного та попередніх навчальних років.

3.9. Навчання за індивідуальним навчальним планом може здійснюватися із застосуванням технологій дистанційного навчання.

3.10. Здобувачі вищої освіти, які мають заборгованість за договором про надання освітніх послуг між закладом вищої освіти та фізичною (юридичною) особою, не допускаються до участі у програмах академічної мобільності.

(пункт 3.10 Положення зі змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради від 27.03.2023, протокол №4, та наказом ректора № 45/ВС від 27.03.2023)

3.11. Формами академічної мобільності здобувачів вищої освіти є:

- навчання за програмами обміну у ЗВО-партнері;
- навчання за спільними освітніми програмами;
- мовні і наукові стажування;
- навчальна (дослідницька, виробнича) практика;
- участь у наукових (освітніх) школах, конференціях, семінарах тощо.
- участь у спільних проектах;
- наукові дослідження;
- вивчення досвіду приймаючої сторони тощо;
- проходження онлайн курсів у рамках віртуальної академічної мобільності;
- проходження курсів за іншої освітньої програмою у рамках внутрішньоуніверситетської академічної мобільності.

(пункт 3.11 Положення доповнено десятиим та одинадцятим абзацами згідно із рішенням Вченої ради від 22.02.2021, протокол №2, та наказом ректора № 30 від 22.02.2021)

3.12. Іноземні здобувачі вищої освіти, що реалізують право на академічну мобільність в рамках договорів про співробітництво з Університетом, можуть бути зараховані на навчання до Університету:

- за рахунок коштів міжнародних програм та організацій;
- за рахунок власних надходжень закладів вищої освіти;
- за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб;
- на умовах безоплатного навчання у разі взаємного обміну здобувачами вищої освіти, у тому числі за спільними освітніми програмами, які передбачають отримання спільного або подвійного документа (документів) про вищу освіту на умовах безоплатного навчання у разі міжнародного обміну здобувачами вищої освіти, якщо кількість таких іноземних здобувачів вищої освіти не перевищує кількість вітчизняних здобувачів вищої освіти, які навчаються в іноземному закладі вищої освіти – партнері в межах програм академічної мобільності відповідно до укладених між закладами вищої освіти договорів про міжнародну академічну мобільність.

3.13. Науково-педагогічні, наукові, педагогічні працівники закладів вищої освіти (наукових установ) усіх форм власності можуть реалізувати право на академічну мобільність для провадження професійної діяльності відповідно до укладеного договору про участь у програмі академічної мобільності. При цьому за зазначеними працівниками зберігається основне місце роботи у вітчизняному закладі вищої освіти (науковій установі) до одного року. Оплата праці відповідно до законодавства за основним місцем роботи зберігається на строк до шести місяців, якщо вона не передбачена програмою академічної мобільності.

У разі неможливості виконання працівником, який перебуває на адміністративній посаді, посадових обов'язків у повному обсязі відповідно до трудового договору (контракту) та/або посадової інструкції, виконання обов'язків керівника відповідного структурного підрозділу університету на період академічної мобільності покладається на іншого працівника (з виплатою заробітної плати відповідно до чинного законодавства) наказом ректора за поданням директора ННІ (декана факультету) або проректора, який здійснює загальне керівництво роботою відповідного структурного підрозділу згідно з «Організаційною структурою управління Національного університету «Чернігівська політехніка» – <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/orgstruktura.pdf>.

(пункт 3.13 Положення доповнено другим абзацом згідно із рішенням Вченої ради від 25.09.2023, протокол №11, та наказом ректора № 155/ВС від 25.09.2023)

3.14. Іноземні наукові, педагогічні працівники закладів вищої освіти (наукових установ), які залучені до провадження освітньої та наукової діяльності, під час перебування у вітчизняному закладі вищої освіти (науковій установі) – партнері мають усі права та обов'язки його працівників.

Умови приїзду провідних іноземних науковців та діячів освіти на запрошення вітчизняних закладів вищої освіти (наукових установ) та їх перебування в Україні можуть визначатися додатковими договорами, укладеними між вітчизняним закладом вищої освіти (науковою установою) та запрошеною особою.

4. ВИЗНАННЯ ТА ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ-ПАРТНЕРІ

4.1. Університет визнає еквівалентними та перезараховує результати навчання здобувача вищої освіти у ЗВО-партнері.

4.2. Визнання результатів навчання у межах академічного співробітництва з ЗВО-партнерами здійснюється з використанням європейської системи трансферу та накопичення кредитів ECTS або з використанням системи оцінювання ЗВО-партнера.

4.3. Навчальні дисципліни та інші види навчальної діяльності зазначаються в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти.

4.4. Перезарахування вивчених навчальних дисциплін здійснюється на підставі наданого здобувачем вищої освіти документа з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів та

інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків здобувачів вищої освіти, завіреного в установленому порядку у ЗВО-партнері.

4.5. Процедура визнання результатів навчання за програмами академічної мобільності визначається «Порядком визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка».

4.6. Якщо здобувач вищої освіти не підтвердив документально виконання вимог індивідуального навчального плану для учасників академічної мобільності (обсягом більше ніж 20 кредитів ЕКТС), то він відраховується з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

(пункти 4.5, 4.6 Положення зі змінами, внесеними згідно з рішенням Вченої ради від 29.03.2021, протокол №3, та наказом ректора № 60 від 29.03.2021)

4.7. Результати підсумкової атестації здобувачів вищої освіти у період навчання у ЗВО-партнері представляються за шкалою, прийнятою у ЗВО-партнері і переводяться у шкалу, прийняту в Університеті.

5. ОБОВ'ЯЗКИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ-ПАРТНЕРІВ

5.1. Університет зобов'язаний:

- укласти угоду про співробітництво щодо реалізації програми академічної мобільності здобувачів вищої освіти між ЗВО-партнерами та узгодити навчальні програми;
- забезпечити вільний і рівний доступ здобувачів вищої освіти до інформації про наявні програми академічної мобільності та існуючі критерії відбору;
- надавати здобувачам вищої освіти консультативні послуги під час оформлення документів для участі у програмах академічної мобільності;
- контролювати наявність документів, що підтверджують законність перебування іноземних здобувачів вищої освіти.

5.2. ЗВО-партнер, що приймає на навчання, зобов'язаний:

- зарахувати здобувача вищої освіти, направленого на навчання на визначений договором строк, відповідно до норм законодавства сторони, що приймає;
- створити усі необхідні умови для виконання здобувачем вищої освіти індивідуального навчального плану;
- сприяти здобувачам вищої освіти у вирішенні візових, житлових та побутових проблем;
- надавати можливість здобувачам вищої освіти брати участь у наукових конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представляти свої наукові роботи для публікацій, користуватися навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною базами;
- контролювати наявність документів, що підтверджують законність перебування іноземних здобувачів вищої освіти;
- після завершення навчання видати здобувачу вищої освіти документ з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків здобувачів вищої освіти або документ про вищу освіту з додатком встановленого у ЗВО-партнері зразка.

5.3. Обов'язки ЗВО-партнерів щодо здобувачів вищої освіти, які беруть участь у програмах академічної мобільності, мають бути обумовлені у відповідних угодах між ЗВО-партнерами.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ПРОГРАМАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

6.1. Здобувачі вищої освіти Університету мають право на:

- продовження навчання або вивчення окремих навчальних дисциплін за спорідненими напрямками та спеціальностями підготовки фахівців у ЗВО-партнерах.
- безпечні та нешкідливі умови навчання;
- користування навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною базою закладу вищої освіти, що приймає;
- участь у наукових конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх наукових робіт для публікацій;
- можливість отримання документа про відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень встановленого у ЗВО-партнері зразка, відповідно до угоди між ЗВО-партнерами щодо програми академічної мобільності.

6.2. Здобувачі вищої освіти зобов'язані:

- своєчасно надати необхідні документи для участі в програмі академічної мобільності;
- вчасно прибути до місця навчання;
- під час навчання дотримуватися законодавства країни перебування, правил внутрішнього розпорядку, Статуту та інших нормативно-правових документів закладу вищої освіти, що приймає;
- успішно пройти навчання за затвердженим індивідуальним навчальним планом;
- після завершення навчання у ЗВО-партнері вчасно повернутися до Університету.

7. ЗВІТУВАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ ЗА ПРОГРАМОЮ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

7.1. Після повернення до Університету учасник освітнього процесу, який реалізовував право на академічну мобільність, в залежності від її форми, надає відповідний документ, який посвідчує перелік, кількість кредитів ЄКТС та результати вивчення навчальних дисциплін та інформацію про систему оцінювання навчальних здобутків учасника освітнього процесу або звіт щодо виконання програми викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень тощо, завірений в установленому порядку у закладі вищої освіти, на базі якого здійснюється академічна мобільність.

7.2. Університет в установленому порядку приймає рішення щодо допуску до навчання/роботи учасника освітнього процесу, який брав участь у програмі академічної мобільності.

7.3. Якщо здобувач вищої освіти під час перебування у закладі вищої освіти, на базі якого здійснюється академічна мобільність, не виконав програму навчання, то після повернення до Університету, де він постійно навчається, йому може бути запропоновано індивідуальний графік ліквідації академічної заборгованості, затверджений в установленому порядку або повторний курс навчання за рахунок коштів фізичних чи юридичних осіб.